

◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen mandag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og Ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat: 25237. Redaksjonssekretæren privat: 10695. Ekspedisjonen, Akersveien 5 l, er åpen alle hverdager fra kl. 10—2 og 4—6. Utbetalinger kun mandag kl. 3—4. „St. Olav“'s forlag samme sted, samme tid.

INNHold: Den sanne fører. — Quadragesimo Anno. — Pius XI's rundskrivelse. — Pavens sommerferie. — Maréchal Lyautey — Brev fra vår feriekoloni. — Herhjemme. — og derute.

Den sanne fører.

Denne artikkel er et utdrag av en avhandling, den drepte dr. Erich Klausener, føreren for Berlins «katolske aksjon» for et par år tilbake skrev i «Schönere Zukunft». Den er gripende å lese nu, hvor forfatteren selv med sitt blod har beseglet realiteten i sine ord om den sanne fører.

Gjennom hele verden går et rop, et skrik etter førerpersonligheter — de trenges på alle områder: kultur, stat, politikk, samfunnsøkonomi. Overalt føles savnet av dem, de sanne store folkeledere. Pessimistiske stemmer hever sig vel som påstår, at jordbunnen ikke er gunstig mere for førerskikkelser — at de overflødiggjøres av det demokratiske prinsipp og kollektivismen, fordi suvereniteten efter disse to prinsipper ligger hos massen, utgår fra den og det er bare massens vilje som skal utøves, dens vilje som skal herske. Dog disse pessimistiske stemmer har ikke rett: intet samfund kan eksistere og utvikle sig opover uten en fører, og nettop den demokratiske livsform trenger en sterk leder.

Men man må alltid huske at begrepet: en fører er langt mer omfattende enn til kun å dekke en rikspresident, rikskansler, diktator, reformator — altså det samlede folks ene store leder. Fører er enhver som har vilje til å forme og lede andre mot et høiere mål. Virkekretsens størrelse er helt likegyldig i denne forbindelse — det kan være familien, foreningen, organisasjonen, partiet, på statslivets eller det kirkelige område — på økonomiens, kulturens, politikken eller pedagogikkens felter. Likegyldig hvor eller for hvor mange: førerpersonlighetens mål vil alltid være å lede andre frem mot og til noe høiere. Og han selv vokser med målet og blir større jo større den verdi er han representerer og skal utvikle andre til å nå. Men da disse verdiers innbyrdes betydning og rekkefølge avhenger av enhvers subjektive skjønn, så blir også føreren, hans standpunkt og kvalitet, bedømt meget forskjellig — alt ut fra de synspunkter som de anlegger som skal bedømme ham.

Men den mann, som vil føre mennesker mot mindreverdige mål og uten skrupler bare søker sin egen makt

og ære ved å utnytte andre — han er ingen fører om han enn får nokså mange med sig — han er en forfører.

For oss katolikker burde det ikke være så vanskelig å avgjøre hvor en ledende personlighet står, ti vår målestokk er orientert mot to objektive verdier: de jordiske og de guddommelige. Vårt jordiske liv kan nok i sitt vesen være forskjellig fra vårt religiøse liv, men de er uadskillelig bundne sammen så lenge vi lever hernede. En katolsk fører kan vel lede menneskene til et jordisk bonum commune — men bak dette har han et høiere mål for øie. Han vil søke å skape en avglans av Guds rike allerede her på jorden, fredens og kjærlighetens og godhetens rike, som danner innledningen til menneskhetens endelige mål: livet hos Gud og i Gud. Kun dette gir en fører verdi i våre øine — og kun mål som føier sig inn under denne ramme er de mål, som vi krever å bli ført imot.

Og hvem er så skikket til å være fører?

Ja, det sier sig selv, at det fysiske ingen rolle spiller. En sann fører kan godt av vekst være liten, men dog være like så dyktig og sin oppgave like så voksen som den store og statelige skikkelse. De egenskaper som kreves av en virkelig fører er alle av rent åndelig art og ligger på erkjennelsens, viljens og religionens område.

Hvad erkjennelsen angår forlanger vi av den sanne fører en personlig, nøktern og omfattende viden om alt som faller innenfor det område hvor hans førerskap skal gjøre sig gjeldende. Denne erkjennelse må han stadig utdype etterhvert som hans virkefelt utvides og flere og flere stiller sig under hans ledelse. Det gjelder en far, som ikke må nøie sig med å kjenne sine barns individualitet men som også må sette sig inn i pedagogikkens prinsipper, og det gjelder gjennom mange avskygninger frem til statens fører, som etterhvert må utvide sine kunnskaper fra sitt eget speciale til å omfatte alt som fremmer nasjonens trivsel og hører til dens livsbetingelser. Føreren har alltid mange veier å kunne gå til et mål — det gjelder for ham å ville ene den rette. Den religiøst innstillede fører styrker og bygger jo sin er-

kjennelse med og på de evige sannheter — og jo klarere og mer levende hans viden er, desto sikrere kan han være på at den også bærer frukter for dem som følger ham.

Men det er førerens *vilje* og hans viljes styrke som allikevel er det avgjørende. Det høieste og største mål, det reneste og fineste ideal, er til ingen gagn om ikke føreren griper dette med sin vilje, *vil* ha det omsatt, omplantet på jorden som brukbar nøktern virkelighet. Han må *ville* så sterkt at hans vilje blir skapende kraft: oppmuntrer andre til også å ta sin vilje fangen og anvende den sammen med hans. Den sanne fører er alltid lyd- hør overfor andres lengsler og ønsker etter det gode i alle dets former — og han setter da hele sin kraftige personlighet inn på å oppfylle disse lengsler, disse ønsker ved å gi dem den faste form som muliggjør deres gjennomførelse. Men han må også ha styrke til å kunne bryte en motstand og mot til å utsette sig for å bli misforstått og upopulær derved. Men hans vilje må aldri utarte til tross like så lite som han må være vaklende i sin holdning eller gå i kompromiss med noe som i grunnen er tvilsomt. Å være tålmodig og utholdende er en ikke uvesentlig bestanddel av en førers vilje — likesom dens overensstemmelse med de ti Guds bud. Altså — en førers vilje er en *lutret* vilje — er en offervillig og offerglad vilje.

Og hermed går vi over til hans *religiøse* innstilling — den innstilling som krever at kristendommens sannheter ikke skal være ord men *kraft* — ikke talemåter til bruk for oratoriske prestasjoner, men endel av selve det daglige liv. Han må i gjerning vise at han selv tror på målet, tror på idealet og at han kan ofre alt for det — fra sin fritid til sitt liv. Ja, hvor offervilligheten er allerstørst kan det ofte bli så at førerens oppgave blir å skulde *dø* for oppgaven — for gjennom sin død å hitføre noe høiere i utviklingen eller en sterkere og hurtigere fremgang for saken. Men den offervilje og det offermot hentes kun ut fra religionens styrke — og den styrke gis kun til den fører som kjemper for Guds rikes idé, for det sanne og godes seir og ikke tenker på sig selv, på mulig materiell fordel, det være sig penger, makt eller ære, men lar hele sitt vesen og sin tilværelse bæres av Guds-tanken og gjennom sin livsførelse anskueliggjør den for sine omgivelser.

Slik var de store helgener — hvad betydning vilde Frans av Assisi ha hatt om han ikke hadde personlig gjort sin lære ved sitt eget liv og eksempel?

En fører er aldri *alene* — hans liv tilhører samfundet og er helliget en samfundsoppgave. En fører forutsetter et følge — og selv om enkelte store førere til tider har vært alene fordi de i en overgang er blitt misforstått eller svikket, så kan de ikke være det i lengden uten å miste sitt førerpreg. Men menneskene må følge dem *frivillig* — fordi de *vil* men ikke fordi de *skal*. Denne frivillighet opstår som en refleksvirkning av førerens personlighet — ut fra den bevissthet at han er alle overlegen i viden, viljestyrke, rettenkthet, klokskap, offervilje og flammende kjærlighet til saken og menneskene. Menneskene må tro på sin fører, ha tillit til ham — ti derved blir deres lydighet mot ham noe annet enn

trellesinn. Denne tro bunner i troen på hans uegennyttighet. Hvis en fører ene føles som «tjener for målet», kun som *tjener* — har han vunnet. Ti derved får han *autoritet*. Autoritet må et menneske erverve sig selv, ti en utenpåklistret autoritet skaffer aldri den riktige innstilling. Den hviler på tvang — men det er en illusjon at man med tvang kan skape varig lydighet. Den slags lydighet ønsker ikke den sanne fører.

For ham er det hans *personlighet* som skaper autoritet, ti den skapes ikke ved rang, stand eller eksamen — *autoriteten er et kall*.

Quadragesimo Anno.

Fra flere hold har redaksjonen ofte fått anmodninger om å utgi Pave Pius XI's bekjente rundskrivelse «Quadragesimo Anno» in extenso. Imidlertid blev rundskrivelsen, da den utkom for tre år siden, viet utførlig omtale i «St. Olav». Vi har derfor nølet med å etterkomme denne anmodning, da en slik utgivelse vilde legge sterkt beslag på vårt spalterum, hvis begrensning meget ofte gjør sig gjeldende og hindrer iverksettelsen av adskillige planer. Men det blir stadig fremholdt at det vil være av stor betydning å få denne rundskrivelse på norsk, så man kan lære den å kjenne ikke bare i de store grunnlinjer, som så ofte blir anført og henviset til, men også etter selve ordlyden. Det har dessuten faktisk vist sig at denne rundskrivelse, i likhet med Pave Leo XIII's «Rerum Novarum», hvis utgivelse 40 år tidligere den skulde minne om, i de år som har fulgt har fått øket aktualitet, idet arbeidsspørsmålene som den behandler er kommet stadig mer i forgrunnen. Arbeidsspørsmålene, forholdet mellom arbeide og kapital, spørsmålet om arbeiderens større andel i produksjonsutbyttet er de viktigste faktorer i verdenskrisen idag. Som bekjent har man i Østerrike, et av de land som har lidt mest i etterkrigsårene, lagt de store prinsipper i denne Pave Pius XI's rundskrivelse til grunn for landets nye forfatning og hele samfundsordning. Alle disse momenter tatt i betraktning har vi derfor bestemt oss til å offentliggjøre «Quadragesimo Anno» på norsk. Vår oversettelse vil i det vesentlige bygge på pater Küpferles utmerkede danske.

Utgivelsen vil begynne med dette nummer og vil bli ordnet slik at rundskrivelsen kan tas ut av de enkelte nummer og føies sammen til et hefte. De sider av hvert nummer som optas av rundskrivelsen vil derfor få særskilt paginering. I disse numre vil det således ikke bli plass til andre større artikler, men leserne vil ikke komme til å savne det sedvanlige nyhetsstoff fra Inn- og Utland.

Pavens «sommerferie».

Pave Pius XI har nu tatt opphold på sin sommerresidens Castel Gandolfo — men det betyr ikke det samme som sommerferie. Da paven for nylig talte med sine læger om den forestående bopellsforandring vilde disse gi ham forskjellige sundhetsmessige forskrifter for ferietiden — men Pius XI falt dem smilende i talen: «Hvilken kappe mener herrene at jeg bør bære i Castel Gandolfo? Dere kjenner jo temperaturen der bedre enn jeg.» Paven vilde dermed si at han hadde alt annet foren å ta sig et rolig ferieopphold — i det høieste kunde han tenke sig å iføre sig en annen kappe, men iøvrig aktet han ikke å gjøre noen forandring i sin levevis. Paven har i det hele tatt hatt vanskelig for å bestemme sig til å ta bort fra Vatikanet — egentlig vilde han helst som alle sine forgjengere siden 1870 blitt der hele sommeren, og hvis ikke det var fordi der allerede var bestilt håndverkere som skal underkaste de pavelige gemakker et grundig eftersyn og oppusning, var det høist sannsynlig at reisen til Castel Gandolfo og oppholdet der var oppgitt. Imidlertid er der jo ikke langt mellom dette sted og Vatikanet. Pave Leo XIII pleiet i de varmeste sommermånedene å opslå sin bopell i et sommerhus som er bygget på de vatikanske havers høiest beliggende punkt og som han spøkende kalte «vårt Castel Gandolfo». Det tok tyve minutter for ham å gå tilfots fra sine arbeidsværelser til dette sted, og det er precis den samme tid som man bruker om å bile ut av Porta San Giovanni og langs den nye appiske vei gjennom den romerske Campagne op til Castel Gandolfo ved Albanersjøens kraterrand. Dessuten har man jo i våre dager telefon, og sommerstedet er innredet slik at paven ikke behøver å gjøre noen forandring i sin dagsorden. I underste etage er innstallert som vakt en avdeling av sveizergarden og det pavelige gendarmeri foruten at der alltid vil være mange medlemmer av nobelgarden tilstede. Ennvidere vil der hver morgen ytterligere innfinne sig fire nobelgardister fra Rom for den daglige tjeneste, for om kvelden atter å vende tilbake til byen. Palatinerogarden, som sammensettes av romerske håndverkere o. l. og forretter ærestjeneste i Vatikanet ved festlige anledninger, får intet å gjøre i Castel Gandolfo. I første etage av sommerslottet bor den pavelige overhofmester med en del av sin stab og paven selv i tredje etage, hvorfra han har det herligste rundskue over Albanersjøens blå speil til den romerske klipperede Rocca di Papa, som hever sig over Monti Cavos løvtrær.

Castel Gandolfo vilde være det ideelle sted for en sommerhvile, som det ligger der med Villa Barberinis herlige park, med sine skyggefulle alléer av urgamle steneke, med sine store terrasser, antikke ruiner, velstelte haver, praktfulle utsikt og sitt mønsterbruk. Men paven foretrekker også der å leve helt for sitt høie embedes plikter. For å kunne nyte godt av den friske morgenluft, som kommer fra Abruzzernes bergtopper, står han op en halv time tidligere enn i Vatikanet og leser sin messe allerede klokken halvsvy. Ellers er der intet forandret i dagens inndeling. Klokken ni kommer kardinalstatssekretær Pacelli bilende til Vatikanet til den

daglige konferanse og en time senere innfinder begge hans nærmeste medarbeidere i statssekretariatet sig vekselvis: mgr. Pizzardo og mgr. Ottaviani med sine rapporter. Så følger som vanlig privataudiensene, hvor overhodene for den kirkelige centralforvaltning, biskopene, diplomatene og andre besøkende blir mottatt. Disse mottagelser slutter klokken tolv, altså en time tidligere enn i Vatikanet. Men også her disponerer paven suverent over sin tid, og også her i Castel Gandolfo må kjøkkenpersonalet ofte vente timevis for der kan serveres. Endelig om eftermiddagen tar paven sig fri og går gjerne da til Villa Barberini. Men også de sene eftermiddagstimer er optatt med audienser, idet der nu først kommer mange av egnens beboere, og lengere utover er der meldt pilegrimstog av Albanerbergenes fromme landbefolkning. Efter aftensmåltidet vier paven sig sin kjæreste adspredelse, den han som alle lærde setter størst pris på: han studerer til langt ut på natten. «Det gjør mig ikke trett, tvertom det forfrisker mig» — pleier han å si. Således følger arbeidet med selv i «ferietiden» — arbeidet og pliktene tilsidesettes aldri.

Maréchal Lyautey.

Den berømte franske generalfeltmarschal Lyautey er avgått ved døden og under utfoldelsen av alle militære og civile æresbevisninger stedet til sin siste hvile. Han var en tro sønn av vår hellige Kirke. Efter at han hadde tatt sin avskjed viet han sine siste leveår helt til den katolske ungdomsbevegelse og presiderte ofte ved dens kongresser. Hans opriktige kristendom kom så helt til sin rett under hans virketid i de franske kolonier, hvor han stadig søkte å fremme den kristne kultur og alltid utviste den største menneskelighet i sitt forhold til de innfødte. Intet under at alle misjonærene og søstrene betraktet ham som den beste støtte og medarbeider de hadde derute.

I sin nekrolog i «Figaro» over marschallen skriver grev Wl. d'Ormesson bl. a.: «Han var en Guds stridsmann som alltid hadde evigheten for øie. Efterhvert som han blev eldre fordypet han sig mer og mer i religiøse betraktninger og disse preget i stadig større og større grad hans liv. Han er død i sine fedres tro som en god katolikk.»

Bisettelsen fant sted i Nancy i nærvær bl. a. av republikkens president Albert Lebrun, kardinal Verdier, erkebiskop Baudrillart og de franske speideres øverste sjelesørger, mgr. Cornette. Absolusjonen ved båret meddeltes av kardinal Binet — og tre geistlige, alle med æreslegionen for sitt opofrende og fryktløse sjelesørgervirksomhet under krigen, assisterte ved messen: mgr. Ruck med mgr. Gérardin og mgr. Hogard som diakon og subdiakon.

Brev fra vår feriekoloni.

(Billede i neste nummer av «St. Olav»).

På Sylling vi har det så inderlig vel,
vi hopper og leker fra morgen til kveld,

og tykke det blir vi og brune dertil,
når vi kommer hjem dere se det nok vil.

Når været er deilig i vannet vi går,
vi plasker i sjøen så vass-spruten står.
Og når vi så kommer til Valstad igjen,
så spiser vi alt det som der settes frem.

Nu har vi fått lyst til å takke enhver
som har hjulpet til så vi får være her.
Vi håper at når det blir sommer påny,
vi atter til Valstadhaugs gleder får ty.

Ja, nu har vi lagt våre hoder i bløtt for å få
sammen et lite vers til «St. Olav». Det er jo
ikke blitt så rart, men vi håper at «St. Olav»s
lesere vil forstå vår gode mening og ikke kri-
tisere oss. Vi har det så fryktelig morsomt
her. Det er bare leit at dagene flyr så altfor
fort. Søndag 29. juli etter høimessen var vi
tilstede ved den første katolske barnedåp her
i Sylling. Det var en liten verdensborger som
fikk navnet Tollef Olav. Alle feriebarne er
snille og flinke, så det er ingen sak å greie
dem, skjønt vi har en liten som bare er 3½ år.
Jeg skulde ønske alle som har gitt noe til feriekolonien
kunde se hvor barna fryder sig herute, det vilde være
rikelig valuta for pengene. — Med mange hilsener fra
oss alle på feriekolonien.

Tante S.

Innkomet fra før kr. 2149.30
Pastor de Geus » 26.70

Ialt kr. 2176.00

Hørhjemme: —

Prioren for dominikanerne i Paris, pater J. Padé, opholder sig
for tiden her i Oslo og vil preke søndag den 12. ds. i høimes-
sen i St. Dominikus-kirken kl. 10.30.

OSLO. I St. Dominikuskirken feiredes St. Dominiksdagen 4.
august som vanlig med et høitidelig kompletorium og sakra-
mental velsignelse. Festligheten blev bivånet av alle hjemme-
værende prester med hans høiærverdighet biskopen i spissen.
Kirken var smykket på det festligste og den vakre korsang bi-
drog sitt til høitidsstemningen. Efter den skjønne, gamle tradi-
sjon, som minne om møtet mellem St. Dominikus og St. Fran-
ciskus, lystes den sakramentale velsignelse av en franciskaner-
pater — i dette tilfelle sogneprest Notenboom. Og festen av-
sluttedes med St. Dominikus-sangen.

PILEGRIMSFERDEN TIL STIKLESTAD. Hele lørdagen reg-
net det og pilegrimene imøteså derfor søndagen med bange
anelser. Men våre bønner blev hørt: været blev ideelt med ikke
for sterk sol, svalende vind, veien så pass dynket at det ingen
støvplage var. I Trondheim blev der lest tidlig messe i begge
kirker, for kl. 8.30 gikk toget hvor vi hadde en reservert vogn.
Det blev en opplevelse å reise sammen med ca. 50 trossfeller —
og vi var alle besjelet av den samme tanke: denne dag skulde
helt vies bønner. Vi innledet ferden med å avsyngte biskop
Offerdahls: «Til Stiklestad» — og sang vekslet under hele tog-
reisen med bønn. Samme dag hadde Nasjonal Samling stort

Katolikkenes prosesjon på Stiklestad olsokdagen 1934.

stevne på Stiklestad og også de skulde gå fra Verdalen stasjon.
Politiet hadde bestemt at de katolske pilegrimer skulde gå først
— og det tok ikke mange minutter å ordne rekkene. Pater Toll
ba fore under hele ferden og superior Witte med den sist
ankomne pater Servatius sluttet toget. En stor skare ander-
ledestroende fulgte med oss. Bønnen lød kraftig og begeistret
med sitt gripende omkved: Sancte Olave, ora pro nobis! Vi
glemte våre omgivelser og var forenet med alle dem som før
oss hadde gått den samme botsgang med de samme bønner.
Veien forekom oss så kort — snart så vi solens stråler falle på
kappellets kors og hilse oss velkommen. Levittmessen blev ce-
lebrert av superior Witte, assistert av de andre prester, og ka-
pellet var overfylt. I sin preken fremholdt superioren den ka-
tolske Kirkes universelle karakter som forener alle folkeslag
uten å frata dem deres nasjonale særegenheter. Messen på
Stiklestad føles alltid så korte — hjertet er fylt av så meget
og det er så vanskelig å løsrive sig når det avsluttende ite
missa est lyder. Og alle var vi enig i at så vakkert som i år var
det aldri før. Kl. 7.30 sluttet vi dagen med andakt og sakra-
mental velsignelse i St. Olavskirken i Trondheim hvor sogne-
prest pater Toll holdt en gripende preken om den hellige Olav
som helstøpt kristen og hvor søstrenes skjønne sang gledet oss
alle og forøket vår høitidsstemning. Tilsist meddelte pater Witte
den pavelige velsignelse og man sang: «Gud signe vårt dyre
fedreland». Så drog hver til sitt. — St. Elisabeth-søstrene hadde
i flere dager gitt 13 pilegrimer et fredelig og godt hjem. — R. N.

— og derute:

ST. PETERSKIRKEN. Nu i sommertiden foretas der omfattende
restaureringsarbeider i St. Peterskirken, idet marmorgulvet i
hovedskibet fornyes, mosaikinnskriftene i kuplen, som omhand-
ler St. Peters primat, blir reparerte og der reises statuer av Don
Bosco og Sophie Barat, den ene i en nisje over St. Peters-
statuen, den annen over vievannskarret på høire side av inn-
gangsportalen.